

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 23. januar 2020

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino
Mag. Branislav Rajjić, predsednik

**ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST,
ŠPORT IN MLADINO**

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke zahteva, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena, v povezavi z 32. členom Poslovnika DZ, skliče nujna seja Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino s točko:

»Kakšna je prihodnost slovenskega izobraževalnega prostora?«

1.

Na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) so v minulem tednu predstavili načrt za pripravo tretje bele knjige o vzgoji in izobraževanju (prvo je Slovenija dobila leta 1995, drugo pa leta 2011). S procesom priprave so sicer že začeli lani, ko so po državi pripravili več posvetov, na katerih so zbirali mnenja in predloge o tem, kaj bi v državi morali spremeniti na področju vzgoje in izobraževanje. V drugi polovici lanskega leta so se nato usmerili v analize in raziskave (tako lastne kot mednarodne), zdaj pa sledi priprava samega dokumenta.

"Načrt je, da bi dokument pripravili do konca tega koledarskega leta, nato pa bi v prvi polovici leta 2021 šel v širšo obravnavo, tudi v državni zbor. V slednjem za tovrstne strateške dokumente sicer ni predvidena posebna procedura, želel pa bi, da o njem steče čim več razprave," je dejal minister dr. Jernej Pikalo.

Na ministrstvu so si tudi po pogovoru s strokovno skupino zamislili, da bi bila nova bela knjiga primarno strateški dokument, ki ne bi predstavljal nacionalne kurikularne

prenove ali vseboval akcijskih načrtov, ampak da bi te dokumente sprejeli pozneje. Šlo naj bi torej za kratek dokument, ki se ukvarja predvsem s prihodnostjo ter odgovarja na ključne tehnološke, družbene, demografske in druge spremembe, ki se bodo dogajale v prihodnjih 10 – ih do 15 – ih letih.

V ta namen je bila ustanovljena tudi strokovna skupina, ki jo vodi direktor Instituta Jožef Stefan dr. Jadran Lenarčič. Poleg Lenarčiča so v strokovnem telesu še dva nekdanja šolska ministra – dr. Igor Lukšič in dr. Pavel Zgaga, glavni tajnik šolskega sindikata Sviz Branimir Štrukelj, upokojena psihologinja dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič, upokojeni ravnatelj Darko Rebernik, Mihaela Novak Kolenko z ministrstva za izobraževanje ter predavatelj doc. dr. Vojko Strahovnik (filozofska, teološka ter fakulteta za državne in evropske študije), prof. dr. Alenka Švab (fakulteta za družbene vede) in red. prof. dr. Ksenija Vidmar (filozofska fakulteta).

Po besedah ministra dr. Jerneja Pikala je bil ključni vidik za izbiro članov skupine ta, da pripadajo "različnim etičnim in moralnim orientacijam", da prihajajo z različnih akademskih ved, so mešanica teoretikov in praktikov ter da že imajo nek "zgodovinski spomin" o dozdajšnjih belih knjigah.

Glede na to, da gre za znana imena s področja šolstva in izobraževanja in da gre po našem mnenju za osebe, ki pripadajo skupnim etičnim in moralnim orientacijam, nas kot predlagatelj zahteve skrbi, da do ključnih sprememb na področju šolstva in izobraževanja ne bo.

Prav tako nas zanima, ali bodo v strokovne razprave vključeni vsi zainteresirani deležniki, ki delujejo na področju vzgoje in izobraževanja? Pri procesu izdelave Bele knjige iz leta 2011 je namreč sodelovalo več kot 80 strokovnjakov z različnih področij vzgoje in izobraževanja.

Dokument naj bi bil po ministrovih besedah oblikovan na podlagi najširše družbene razprave. Ambicija je ohraniti kakovosten sistem, ki bo ob dobro domišljenih spremembah napredoval na področjih, na katerih še lahko, in v smeri, ki je ustrezno začrtana.

Med drugimi spremembami v slovenskem šolstvu je napovedal spremembe zakona o vrtcih, ureditev razmerja javnega in zasebnega šolstva, prenovo gimnazijskega programa, pripravo zakona o visokem šolstvu in spremembe zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

Da so potrebne spremembe v slovenskem šolskem izobraževalnem sistemu, so opozorili tudi v Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Predsednik sveta dr. Boris Dular pa je napovedal analizo bele knjige iz leta 2011. "Gre za resen premislek, kako naprej s poklicnimi standardi in izobraževalnimi programi, kje smo in kam gremo oz. kam bi morali iti, če bi želeli to prenovi zagotoviti," je dejal Dular in ocenil, da imamo dober sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja. A nove zahteve, ki jih postavlja razvoj tehnologije, digitalizacija in drugo pa postavljajo pred zaposlene s poklicno in strokovno izobrazbo nove izzive, je poudaril in se vprašal, ali je delitev na tri in štiriletno izobraževanje še utemeljena?«. Člani strokovnega sveta med drugim opozarjajo na potrebo po tesnejšem sodelovanju "z roko v roki" izobraževalnega sistema in trga dela, doslednejšem izobraževanju učiteljev in učinkovitejšem delovanju mreže šol.

Med učitelji prevladuje pričakovanje, da bi jih moral izobraževalni sistem v bodoče razbremeniti birokracije in jim vrniti avtonomijo. Prav tako pa si učitelji poleg zaupanja v svoje pedagoško delo želijo tudi boljše možnosti za profesionalni razvoj.

V luči raziskav, ki kažejo, da slovenski učenci nimajo radi izobraževanja (mednarodna raziskava o bralni pismenosti PISA), se poraja vprašanje, kako privzgojiti ljubezen do učenja. Dijaki pa bi potrebovali tudi državljansko vzgojo, kjer bi dobili osnovno znanje o delovanju političnega sistema.

Predsednik Zveze aktivov svetov staršev Slovenije dr. Anton Meden izpostavlja potrebo po prenovi učnih načrtov za osnovne šole. Tako strokovnjaki kot učitelji opozarjajo, da so učni načrti neusklajeni med seboj, prezahtevni za določeno starost in preobloženi s podatki. V svetih staršev si med drugim želijo vzpostavitev sistema kakovosti, tako da bi bila izobrazba v manj razvitih delih države enako kakovostna kot drugod. Pomanjkljivosti vidijo tudi pri učnih gradivih. Po njihovem mnenju je bistveni pogoj, da se vzpostavi sistem nadzora in kakovosti vseh učnih gradiv, preden pridejo na trg.

Da so besede ministra le leporečje in da bela knjiga ne bo prinesla nobenih sprememb, pa menijo podpisniki Peticije (dostopno na: <https://www.peticija.online/belamis>), v kateri so med drugim zapisali: »Dr. Lenarčič je samo vodja skupine, ta ima seveda več članic in članov: med njimi celo dva bivša ministra za šolstvo, od katerih je za enega mogoče reči, da se spozna na del izobraževalnega sistema. Poleg njiju pa še nekaj ljudi, katerih skupni imenovalc je le

ta, da se dejansko ne ukvarjajo niti znanstveno niti strokovno s sistemom vzgoje in izobraževanja. Je v ekipi kdo iz Zavoda RS za šolstvo? Ni. Je v ekipi kdo iz Pedagoškega inštituta? Ni. Je v ekipi kdo, ki se ukvarja s poklicnim in strokovnim izobraževanjem? Ni. Je v ekipi kdo, ki se ukvarja s predšolsko vzgojo? Ni. Je v ekipi kdo, ki se ukvarja z osnovno šolo? Ni. Morda kdo, ki se ukvarja z izobraževanjem odraslih? Ni. To je klofuta, ki jo je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport na čelu z ministrom dr. Jernejem Pikalom brezsravno prisolilo vsem, ki se v tej državi ukvarjajo (tudi) s sistemskimi vprašanji vzgoje in izobraževanja. Toda ne le njim: je klofuta, ki jo je šolska politika prisolila vsem državljanom in državljanom, ki so dejansko verjeli, da si ministrstvo prizadeva z novo belo knjigo poiskati odgovore na mnoga sistemska vprašanja, ki neposredno in posredno vplivajo na kakovost in pravičnost vzgoje in izobraževanja v tej državi.«... »Tiskovna konferenca, na kateri je minister predstavil skupino in njenega vodjo, je bila parada leporečenja in nekonsistentnosti. V dvajsetih minutah smo lahko med drugim slišali, da ima bela knjiga rok trajanja 10 let, zato po tisti iz leta 2011 potrebujemo novo. Hkrati smo slišali, da tokratna bela knjiga ne bo takšna, kot so bile prejšnje – šlo bo za nekakšno vizionarsko strategijo, ki naj bi nekaj straneh načrtala izobraževanje v prihodnosti (glede na ministrovo razumevanje rokov trajanja očitno le tam nekje do leta 2030). Slišali smo tudi, da ta bela knjiga ne bo predlagala »kurikularnih rešitev«, kot naj bi bilo pri prejšnjih - tu sicer ni bilo čisto jasno, kaj želi minister povedati, razen tega, da ne loči sistemskih od kurikularnih rešitev. Slednje niso bile predmet niti prve niti druge bele knjige. Čeprav v ekipi praktično ni strokovnjakov, ki bi se spoznali na delovanje vzgojno-izobraževalnega sistema, smo slišali tudi, da bo njihova naloga evalvirati prejšnjo belo knjigo in njene predlagane rešitve. In seveda veliko o vizijah, strategijah in o velikem pomenu izobraževanja. Nobene bele knjige ne bo. Dobili bomo izdelek na nekaj straneh, ki bo plod zagotovo dobronamernega razmisleka posameznikov, ki so sicer ugledni in na svojih področjih kompetentni strokovnjaki, žal pa to v veliki večini niso, ko gre za iskanje (pa četudi samo »strateškega« okvira) sistemskih rešitev, kar pa v tej državi po dvajsetih letih neodgovornega političnega igranja z vzgojno-izobraževalnim sistemom nujno potrebujemo....«.

Postavljajo se določena vprašanja in dileme glede vizije razvoja slovenskega šolskega sistema sedanjega ministrstva za izobraževanje in sestave delovne skupine za pripravo nove bele knjige in nujnosti sprejetja le- te.

Prav tako se postavlja vprašanje ali sedanje vodstvo ministrstva še uživa zaupanje znotraj šolskega sistema in je dovolj kompetentno, da odloča o nadaljnji usodi slovenskega šolskega sistema.

Zaradi vsega navedenega predlagatelji zahtevamo sklic seje Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino.

II.

Predlagatelji nujne seje Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino predlagamo, da na nujno sejo odbora povabite:

- dr. Jerneja Pikala, ministra za izobraževanje, znanost in šport;
- Branimirja Štruklja, glavnega tajnika sindikata SVIZ;
- dr. Jadrana Lenarčiča, vodjo strokovne skupine za pripravo Bele knjige in direktorja Instituta Jožef Stefan;
- dr. Borisa Dularja, predsednika Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje;
- Učiteljsko združenje Slovenije;
- Gregorja Pečana, Združenje ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije;
- dr. Antona Medena, predsednika Zveze aktivov svetov staršev;
- Zavod RS za šolstvo in šport;
- Inšpektorat RS za šolstvo in šport;
- Nives Počkar, Društvo Ravnatelj;
- Zavod za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami;
- Mladinski svet Slovenije;
- dr. Klaro Skubic Ermenc, predsednico Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije, prvopodpisano pod peticijo;
- Društvo šolskih svetovalnih delavcev Slovenije;
- doc. dr. Hojko Gregorič Kumperščak, dr. med., spec., Združenje za otroško in mladostniško psihiatrijo;
- dr. Marijo Anderluh, dr. med., Služba za otroško psihiatrijo UKC Ljubljana;
- Zavod za razvoj Waldorfskih šol in vrtcev Slovenije;
- Civilno iniciativo Bogatimo šolstvo;
- Zavod Sv. Stanislava;
- Inštitut Montessori;
- Waldorfsko šolo Maribor;
- Zavod Antona Martina Slomška;
- dr. Kristijana Muska Lešnika;

- Univerzo v Ljubljani;
- Univerzo v Mariboru;
- Univerzo na Primorskem;
- Zvezo Ljudskih univerz Slovenije.

III.

Po opravljeni razpravi Odboru za izobraževanje, znanost, šport in mladino predlagamo, da sprejme naslednje **sklepe**:

1. **Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino (v nadaljevanju: Odbor) poziva Ministra za izobraževanje, znanost in šport, da predstavi in pojasni razloge za izbor strokovne komisije.**
2. **Odbor predlaga MIZŠ, da v belo knjigo vključi konkretne kurikularne prenovne in akcijske načrte.**
3. **Odbor predlaga MIZŠ, da v roku 3 mesecev v parlamentarno proceduro vloži zakone, ki sledijo odločitvam Ustavnega sodišča RS, ki posegajo na področje dela MIZŠ.**
4. **Odbor poziva MIZŠ, da v roku 3 mesecev pripravi analizo realizacije izvajanja obstoječe Bele knjige in jo predstavi Odboru.**

Priloge:

- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji 2011 (dostopno na: http://pefprints.pef.uni-lj.si/1195/1/bela_knjiga_2011.pdf);
- <https://www.sta.si/2718114/nova-bela-knjiga-naj-bi-bila-po-nacrlih-ministrstva-za-izobrazevanje-pripravljena-do-konca-leta?q=Bel,knjig>;
- Ogledalo slovenskemu šolstvu (dostopno na: <https://www.sviz.si/ogledalo-slovenskemu-solstvu/>);
- Dostopno na: <https://www.sta.si/2625199/na-strokovnem-svetu-o-poklicnem-in-strokovnem-izobrazevanju-v-luci-priprav-nove-bele-knjige>;
- <https://www.sta.si/2719210/del-stroke-s-peticijo-nad-sestavo-skupine-za-belo-knjigo-v-solstvu?q=Bel,knjig>;
- <http://www.primorske.si/2019/03/30/izziv-mladim-privzgojiti-ljubezen-do-ucenja>;
- <https://radioprvi.rtv slo.si/2019/03/intelekta-148/>;
- Peticija (dostopno na: <https://www.peticija.online/belamis>).

Danijel Krivec, vodja PS SDS